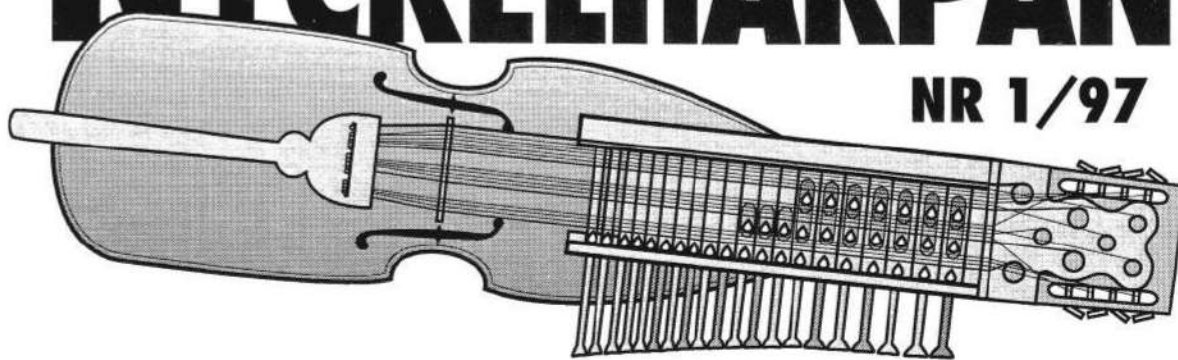
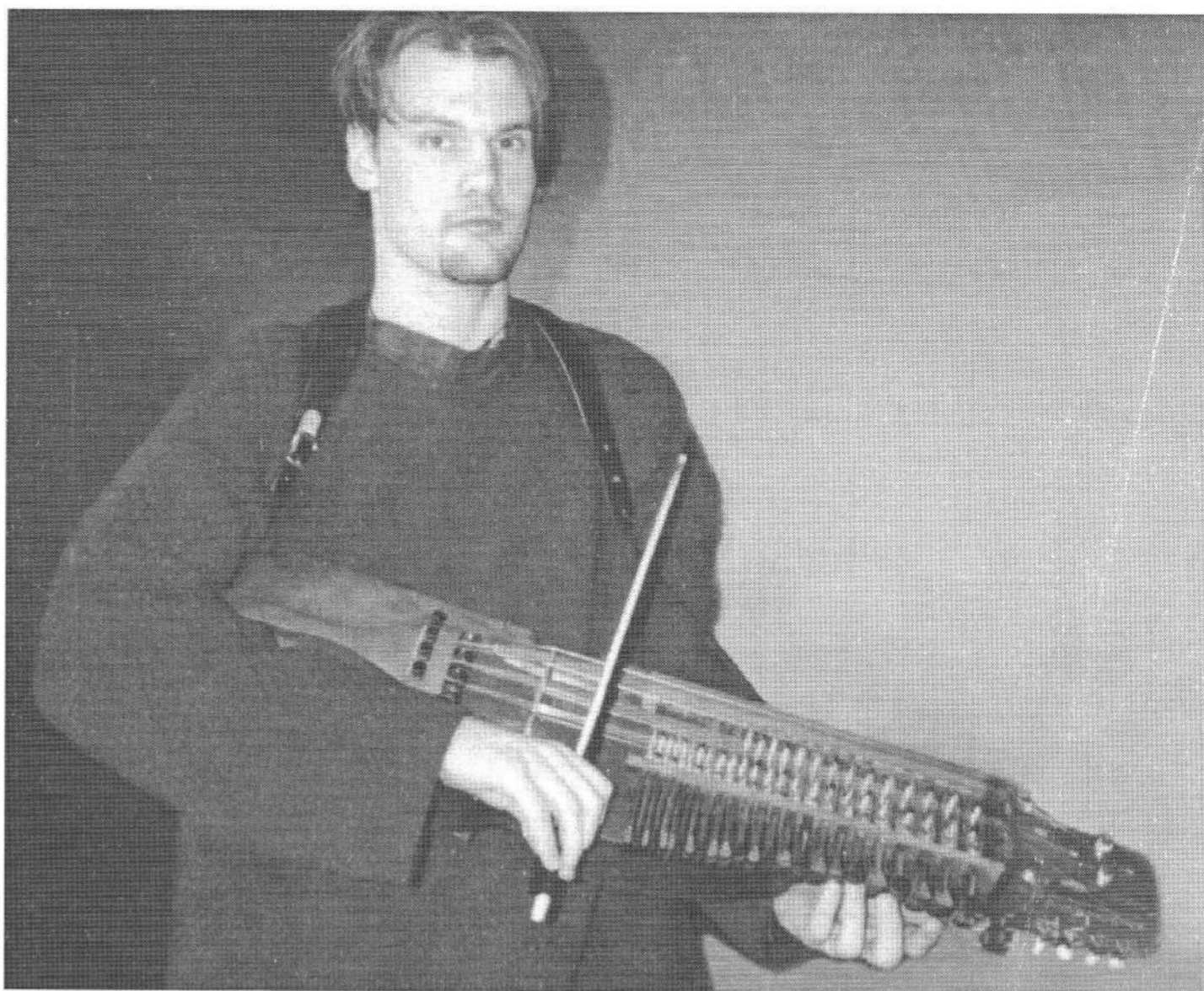

NYCKELHARPAN

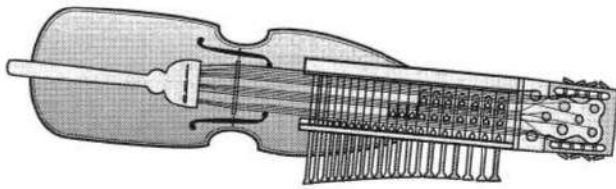
NR 1/97

FÖRENINGEN NYCKELHARPANS MEDLEMSTIDNING

BYGGTIPS
KURSER OCH STÄMMOR
KALLELSE TILL ÅRSMÖTE
TORSDAGSTRÄFFARNA
EXTRA SPELTRÄFF
KALLHÄLL M M

NYCKELHARPAN NR 1/97

Årgång II.

Medlemstidning för Föreningen Nyckelharpan.
Utkommer med 4 nr per år. ISSN 1401-2936

Adress: Föreningen Nyckelharpan,
c/o Möllerman, Riddarstigen 17A, 183 30 Täby.
Tel. 08-768 13 66.

Ansvarig utgivare: Sture Möllerman.

Redaktion:

Sture & Marianne Möllerman, tel 08-768 13 66.
Anne-Marie Tärnström, tel 08-89 91 80.

Artiklar och bilder ur Nyckelharpan får ej kopieras för
publicering utan medgivande från redaktionen.

Material till nästa nummer skall vara på redaktionen
senast 10 maj.

Medlemskap i Föreningen Nyckelharpan kan väljas
antingen fullt eller begränsat.

Fullt årligt medlemskap erhålles mot inbetalning av
125 kr på föreningens postgirokonto nr 491 82 94-2.

Väljer du lägre medlemsavgift, 100 kr, erhåller du
tidningen Nyckelharpan men avstår från all övrig infor-
mation.

FÖRENINGEN NYCKELHARPANS STYRELSE

		Telefon
Ordförande	Sture Möllerman	08-768 13 66
Kassör	Paul Westman	08-649 22 09
Sekreterare	Anne-Marie Tärnström	08-89 91 80
Ledamot	Ingemar Aronsson	08-99 62 19
Ledamot	Bertil Wettersten	08-500 312 65
Suppleant	Christer Kvarne	08-641 25 12
Suppleant	Bertil Svensk	08-741 23 65

Föreningen Nyckelharpans org. nr 80 20 11-4289

Adressändring sändes till

Bertil Svensk, Örnens väg 44, 136 40 Haninge.

BIRGER GUSTAFSSON AB

är Föreningen Nyckelharpans sponsor i form av mycket
generösa villkor vid tryckning av bl annat vår medlems-
tidning. Vi tackar alla hos Birger Gustafsson AB på Götgatan
och Virkesvägen i Stockholm som på detta sätt stöder vår
verksamhet.

INNEHÅLL

i detta nummer

Harpor till låns eller till salu	sid. 3
Kallelse till årsmötet	sid. 4-5
Extra spelträff	sid. 6
Glöggmarsch	sid. 7
Torsdagsträffarna	sid. 8-9
Byggtips	sid. 10
Lättad nyckelharpa	sid. 11
Midvinterstämman	sid. 12-13
Kurser och stämmor	sid. 14
Eric Sahlström stipendiet	sid. 15
Lyssnat på	sid. 15

Nästa manus- stopp: 10:e maj.

OMSLAGSBILDEN

Johan Hedin, en av våra unga nyckelharpspelare med många
idéer kring spel och instrumentbygge. Titta på hans kon-
struktion av harpsele!

Foton tagna av Hans Olov Johnsson vid föreningens
höstkurs i Bandhagens gymnasium.

Nu har vi hunnit spela oss en bra bit in på 1997 och börjar snart få sällskap av våra sjungande små vänner i skog och trädgård.

Har ni föresten, liksom jag, undrat över den där låten som går under namnet "Talgoxen". Den som börjar så här: Ti - ti - ta, ti - ti - ta, ...

Taloxen låter ju: Ti - ta, ti - ta, ... säger många av oss. Men det är ju med fåglar som med spelmän, dom har dialekter. Och dialekter förändras ofta med tiden. När den här låten kom till och på den platsen där det skedde, lät fågeln precis på samma sätt som vi fortfarande spelar låten. Det har jag fått höra av både spelmän och amatörornitologer.

Kommentarer av det här slaget till våra låtar är ofta mycket uppskattade. Framför allt när man framträder på konserter eller liknande tillställningar. Att bara tala om vad låten heter och var den kommer ifrån är för det mesta ganska intetsägande. Det är inte fel att dra en liten historia mellan låtarna.

Härom veckan hörde jag en variant på en ofta berättad historia:

Det nybildade spelmanslaget hade avslutat sitt framträdande på bygdens stora årsfest och det var dags att göra upp om den ekonomiska ersättningen.

– Och hur mycket hade ni tänkt er? frågade den för festen ansvarige kassören.

– Vi har inte tänkt närmare på den saken, svarade spelledaren, men du kan väl betala vad du tycker det är värt.

– Ja, men något ska ni väl ändå ha!?

Sture Möllerman

Medlems- avgiften -97

Med detta nummer av Nyckelharpan följer ett inbetalningskort. Använd detta när du betalar in din medlemsavgift till föreningen. Det underlättar kassörens arbete.

Glöm inte att ange vilken variant av medlemsskap du önskar samt beloppets storlek.

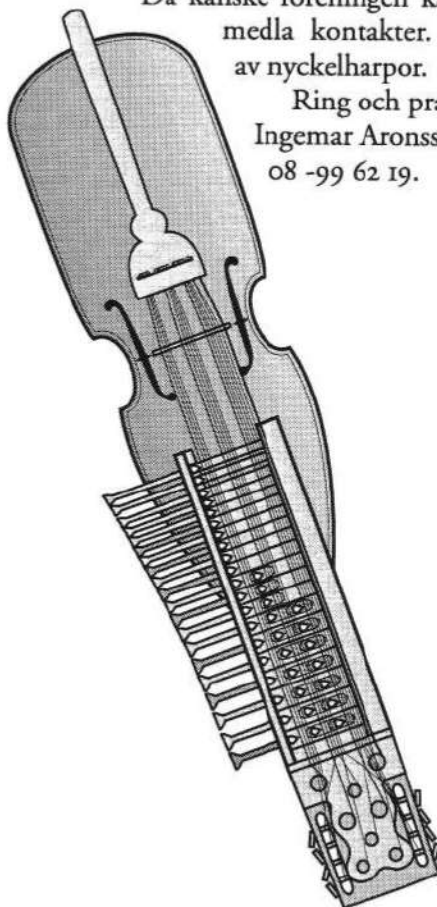
Tack!

Har du en nyckelharpa för mycket?

Eller känner du någon som gärna vill prova att spela nyckelharpa, men ännu inte har möjlighet stt köpa ett instrument.

Då kanske föreningen kan hjälpa till att förmedla kontakter. Uthyrning eller lån av nyckelharpor.

Ring och prata med
Ingemar Aronsson på telefon
08 -99 62 19.

Salutorget

Nyckelharpa 8-10 gammal.

Kan ses och provspelas i Uppsala. Tel 060 - 58 90 93.

Kallelse till årsmöte.

Härmed kallas samtliga medlemmar till föreningens årsmöte i anslutning till höstens andra ordinarie torsdagsträff den 13:e mars 1997 kl 19.00 i Hartwicksta Huset, Gästabudsalen S:t Paulsgatan 39B i Stockholm.

Dagordning:

1. Mötets öppnande
2. Val av ordförande och sekreterare för mötet.
3. Fastställande av röstlängd.
4. Fastställande av fortsatt dagordning.
5. Fråga om mötet utlysts enligt stadgarna.
6. Val av justeringsmän att jämte ordföranden justera protokollet.
7. Styrelsens verksamhetsberättelse med resultat- och balansräkning för det gångna verksamhetsåret samt budget för det nya.
8. Revisionsberättelse samt fråga om ansvarsfrihet för styrelsen för den tid revisionen avser.
9. Fastställande av kommande års medlemsavgift.
10. Val av styrelse, revisorer, funktionärer och valberedning.
11. Motioner och propositioner.
12. Övriga frågor.

Styrelsen

Föreningen Nyckelharpan verksamhetsberättelse för år 1996.

Föreningen Nyckelharpan styrelse har sedan årsmötet den 21 mars 1996 haft följande sammansättning:

Ordförande	Sture Möllerman
Kassör	Paul Westman
Sekreterare	Anne-Marie Tärnström
Ledamöter	Ingemar Aronsson Bertil Wettersten
Suppleanter	Christer Kvarne Bertil Svensk - tillika matrikelförare

Styrelsen har sammanträtt fyra gånger under året. Ordinarie årsmöte hölls den 21/3 i Hartwickska huset, S:t Paulsgatan 39B i Stockholm då tjugo medlemmar närvarade. Inget medlemsmöte har hållits utöver årsmötet.

Vår medlemstidning, som i och med nr 1 (1996) bytte namn från Nyckelposten till Nyckelharpan har under året utkommit med fyra nummer under Sture Möllermans och Anne-Marie Tärnströms redaktörsskap. Den har även tilldelats ett s k ISSN-nummer (International Standard Serial Number), nämligen 1401-2936. Föreningen har sponsrats i form av mycket förmånliga villkor för tryckning av bl a tidningen av Birger Gustavson AB.

Föreningen har under året anordnat spelträffar i samarbete med ABF Södermalm på Hartwickska huset, torsdagar kl. 19 - 22, med följande innehåll:

- 8/2 Spelövning och diskussion, 6 deltagare
- 21/2 Årsmöte och allspel, 20 deltagare
- 23/4 Spelövning under en deltagares ledning, kompspel, 13 deltagare

- 9/5 Spelövning, oktav- och stämspel, 11 deltagare
- 12/9 Sture Möllerman gick igenom grunderna för komp, 8 deltagare
- 10/10 Nisse Nordström och Ann-Christine Granfors gästade föreningen, 23 deltagare
- 14/11 Gästspelman var Hasse Gille, 15 deltagare
- 12/12 Julfest med spel, sång och förtäring, 19 deltagare

Utöver nämnda spelträffar har föreningen under hösten anordnat en endagars nyckelharpskurs förlagd till Bandhagens gymnasium med Johan Hedin som lärare. 20 deltagare.

Medlemsantalet uppgick 1996-12-31 till 422, dessutom skickas tidningen till sju olika arkiv och institutioner.

Föreningens ekonomiska ställning framgår av bifogad redovisning.

Stockholm 1997-03-13

Sture Möllerman
ordf.

Anne-Marie Tärnström
sekr.

Paul Westman
kassör

Bertil Wettersten
ledamot

Ingemar Aronsson
ledamot

Årsredovisning för räkenskapsåret 1996.

BALANSRÄKNING PER 96 01 01

<i>Tillgångar</i>		<i>Skulder och eget kapital</i>	
Postgiro	-311	Kapital	34.946
Girokapital	35.257		
	34.946		34.946

RESULTATRÄKNING FÖR 1996

<i>Kostnader</i>		<i>Intäkter</i>	
Porto	11.961	Medlemsavgifter	42.575
Kontorskostnader	325	Sponsorbidrag	250
Kurskostnader	9.726	Kursavgifter	1.900
Uppvaktningar	500	Räntor	1.910
Övriga kostnader	570		
Årets överskott	23.553		
	46.635		46.635

BALANSRÄKNING PER 96 12 31

<i>Tillgångar</i>		<i>Skulder och eget kapital</i>	
Postgiro	3.596	Kapital	34.946
Girokapital	54.903	Årets överskott	23.553
	58.499		58.499

EXTRA SPELTRÄFF

 på Musikmuséet

i Stockholm

26:e MARS

Föreningen Nyckelharpan anordnar en extra träff onsdagen den 26 mars på Musikmuséet. Den är avsedd endast för medlemmar i föreningen

Vi kommer att få en guidad visning bland muséets samlingar. Därefter spelar vi med våra egna nyckelharpor en stund tillsammans.

Vi startar visningen klockan 19.00; då måste alla som vill delta vara på plats. Adressen till Musikmuséet är Sibyllegatan 2.

På våra spelträffar brukar vi alltid ta en liten fikapaus. Så även denna gång, men denna gång får vi själva ta med oss det som vi vill ha. Var och en stoppar alltså ner i harplådan eller väskan vad han tänker förtära.

Glöm inte kaffekoppen!

För ytterligare information,
kontakta Ingemar Aronsson, tel 08 - 99 62 19.

Vi ska försöka att i varje kommande nummer av Nyckelharpan ha med någon låt. Den ska naturligtvis vara spelbar för de flesta av oss nyckelharpspelare men inte tillhöra den gängse repertoaren.

Här presenteras den marsch som nämndes i förra numret a tidningen. Den finns i flera varianter och jag har även hört den spelad i A-dur. Den här varianten överensstämmer med uppteckningen i Svenska Låtar efter Karl August Andersson, Rasbo.

Om det är någon som har förslag eller önskemål om låtval, hör då av er till redaktionen. Vi har våra öron öppna för det mesta i låtväg.

GLÖGGMARSCH

The musical score for 'Glöggmarsch' is presented in six staves. It is written in G major (one sharp) and 2/4 time. The melody is simple and rhythmic, characteristic of a march. The first staff starts with a treble clef and a key signature of one sharp. The second staff ends with a repeat sign. The third, fourth, fifth, and sixth staves continue the melody, with the sixth staff concluding with a final cadence and a repeat sign.

Torsdagsträffarna i Gästabudsalen på Hatwicksta Huset.

Deltagarantalet vid våra torsdagsträffar har nu börjat öka. Det beror förmodligen på att vi nu ofta bjuder in någon gästspelman som delar med sig av sitt kunnande och sin låtskatt.

Vi har inte några ambitioner att bli något spelmanslag. Därtill har vi alldeles för olika målsättningar med vårt spelande. Men vi har mycket stor glädje och behållning av vårt samspel.

De flesta som kommer till Hatwicksta Huset spelar även i andra sammanhang. Föreningens torsdagsträffar vill jag mest likna vid en social-musikalisk samvaro, där man delar

med sig, inspireras, snappar upp låtar eller nya tolkningar eller knyter nya kontakter med harpspelmän.

De flesta som tar sig hit brukar nu komma regelbundet.

Vi spelar mest enkla låtar med uppländskt ursprung, vilket dock inte utesluter andra låtval. I samband med senaste julfesten lärde vi oss en vals i g-dur från Västergötland. Hölarebon efter Nils i Skogstorp.

Några gånger har vi arbetat med harmonianalys och komp på nyckelharpa.

Hatwicksta Huset ligger vid S:t Paulsgatan på Söder i Stockholm. Ingång 39 B. Kommer du inte in genom dörren

*Senaste Torsdagsträffen
med Peter "Puma" Hedlund
som gästspelman..
Foto: Sture Möllerman*

VÅRENS TRÄFFAR

Den 6:e februari hade vi Peter "Puma" Hedlund som gästspelman. Vi var då 20 deltagare.

13 MARS håller vi vårt årsmöte med allspel. Se kallelse på sid. 4.

10 APRIL möter vi Gösta Sandström som gärna delar med sig av sitt stora kunnande som spelman och pedagog.

15 MAJ kommer Niklas Roswall. Världsmästare på kromatisk nyckelharpa 1996 och en av den unga generationens många framstående spelmän.

från gatan, går du uppför trappan till höger om huset, rundar hörnet och stiger in. Du passerar receptionen, stiger nedför in brant trappa och från höger nås du strax av ljuvliga harpoklanger. Vi börjar spelet klockan 19 och slutar 22.00.

Det kan ibland vara svårt med parkeringsplats i nära anslutning till spellokalen. Själv brukar jag ställa bilen på Wollmar Yxkullsgatan – parallellgata till S:t Paulsgatan. Där finns det alltid plats.

Åker du med tunnelbanan, stiger du av vid Mariatorget. Välkommen!

Sture Möllerman

Byggtips

av Gunnar Gustafsson, Uppsala

Jag har deltagit som elev i de kurser i seminarieform, – Mästarkurs i nyckelharpsbygge – som ordnats i Österbybruk under -95 och -96. En kurs som jag varmt vill rekommendera som närmast omistlig för en byggare. Jag har nu så här i efterhand tittat på mina noteringar och fått tanken att det kan vara av allmänt intresse att ta del av de impulser jag fått, som också delvis förändrat mitt sätt att bygga. Jag har hittills byggt tolv nyckelharpor, och är cirkelledare för nyckelharpsbygge i Uppsala.

Denna gång tar jag enbart upp kursen -95. Beträffande 96-kursen hoppas jag få återkomma. En kurs som jag upplevde som ännu mer intressant än årgång 95. Säkert finns det saker som andra noterat från kursen, men som jag inte fått med här. Jag hoppas få synpunkter och kompletteringar till det jag här tar upp.

Jämförelser har gjorts med Bäckströms nu tjugo år gamla ritning och byggbeskrivning, som alltsedan dess har använts som studiematerial vid de flesta studiecirkel i nyckelharpsbygge. Vi tittar idag mindre på ritningen, utan använder allt mer eget utformade mallar till det mesta. På det sättet får vi mer personliga harpor. Egentligen är det bara lövstickan som är intressant. Allt annat är mer eller mindre fritt att ges en personlig utformning

Mallarna har jag sågat ut med lövsåg ur tunn aluminiumplåt, som jag fått från en husgagnsreparatör. Mallarna går jag och putsar och ändrar på allteftersom jag får nya impulser.

SARG OCH HALS

Halsen görs idag av de flesta byggare smalare, ca 90-95 mm är vanliga mått. Resonanssträngarna får plats dels genom att placeras i grupper om 5-4-3, räknat från bassidan, samt att löven kan skäras ur på baksidan.

Sargen görs lutande ca 5 grader. Lutningen får fortsätta invändigt även över bottenklossen och halsen. En teori om att detta påverkar tonen framfördes: räta vinklar bör undvikas av akustiska skäl.

Halsen görs ofta kortare, genom att gitarmekanismen flyttas närmare sadeln. Esbjörns sätt att bygga på, är ett bra exempel på hur detta kan lösas. Halsens avslutning mot botten brukar de flesta byggare avrunda mer än på ritningen, för att undvika den skarpa kant som annars bildas. Allt detta sammantaget gör att harpan känns lättare och "tjänligare".

Många föredrar idag en harpa som är något mindre än 70-talsharpan. Kroppen kan med fördel göras ett par cm kortare. Sarghöjden kan göras några mm lägre. Tillsammans med en smalare hals ger det en avsevärt lättare harpa.

BOTTEN

Granbotten används ofta. Den anses ge en litet mjukare ton. Tjockleken beror på hur hårt virket är, men 8 mm är ett genomsnitt. Någon byggare skålar ur botten med skålhyvel.

Det är inte nödvändigt att tunna ut botten mot kanterna. En lättare avfasning räcker. Det är viktigt att botten är stadig.

Många byggare låter botten rå en mm över sargkanten. Slipas botten kant i kant med sargen, kan limfogen synas störande.

LOCKET

Lockets tjocklek beror på virkets hårdhet, samt lockets välvning. Vanligen 4,2-5 mm. Vid kraftig välvning går man ned till 3,5 mm.

Många välver locket mer än på ritningen. Själv har jag en välvning som är 5 mm högre än på ritningen. Ett lock blir starkare ju mer välvt det är. Välvningen påverkar också tonen. Följande resonemang fördes mellan byggarna: Vid ökad välvning blir locket starkare och tjockleken kan minskas, det ger en ljusare, ej så brummig ton. Tonen blir klarare, men ej så bärig. A blir klarare. Vid låga toner arbetar locket parallellt. Vid höga toner svänger locket i noder, fördelade över en mängd partier på locket. Ett tunnare lock svänger lättare vid höga toner. Övertoner som ger harpan en speciell karaktär. Ett kraftigare basregister gör att diskanten dränks. Var sedan balansen går är en öppen fråga. Idealet är en smakfråga, som troligen växlar med tiden.

BASBJÄLKEN

Basbjälken görs längre, med en kraftig nedtuning som avslutning. Därmed minskar risken att limningen skall släppa.

Jag har provat att minska höjden på basbjälken, eftersom jag ökat välvningen på locket. Jag har gått ned till 16 mm i stället för 20 mm enligt ritningen. Jag har visserligen bara provat på en harpa, men det verkar hålla, och låter bra. Det är viktigt att välja virke till basbjälken med omsorg.

STRÄNGHÅLLARE

Det är viktigare att välja bra virke, med stående kårer, än att borra in en förstärkningstapp. Avståndet mellan stränghållare och stall får ej bli för kort. Stränglängden bör vara ca 80 mm. Teori om att detta kan påverka ljudet framfördes.

Jag stannar här för denna gång, men hoppas som sagt få synpunkter.

Gunnar Gustafsson,
telefon 018 - 25 94 74.
Skomakargatan 18A,
754 34 Uppsala.

Lättad nyckelharpa

2 - 1,6 kg

av Gösta Bengtsar

Under Österbybruk nyckelharps VM-96 informerade Kurt Södergren att den Kontrabasharpa han spelade på vägde 0,7 kg, samt att den Kromatiska harpan vägde 1,6 kg, byggd av Hasse Gille. Jag tycker de lätta instrumenten lät bra. Tunga och klumpiga instrument är inte så hanterbara, ca 2,1 kg och lättare fungerar utmärkt!

Jag gillar låg vikt på kromatiska nyckelharpan och har byggt två, en Bäckström och en Sahlström ca 1,9 kg färdiga att spela. Mitt tredje bygge planeras att bli lättare och mer minimerat. Delar ifrån 1984 och nyare ämnen, ihopplockade delar (HPD).

Jag har vägt olika typer av nyckelharpor. Många med låg vikt är H Gille byggen av olika årsmodeller och typ. Lägsta vikten 1,6 kg vägd hösten -96, (Hasse Gilles instrument vid föreningens torsdagsträff). Vanligt för lätta och bra harpor är ca 1,9 kg. Normalt är vikt omkring 2,2 kg. Tyngre harpor är onödigt "klumpiga" eller kanske fel dimensionerade! De tyngsta harporna jag vägt är ca 3 kg och den lägsta vikten 1,6 kg, alla färdiga att spela! Tenor/oktav-harpa har jag också vägt: 3,2 kg och 3,3 kg, mesur 510 mm.

Harpor med lite mindre mesur än 400 mm kan byggas lättare, tex Barnharpa - typ mensur 350-370 mm förekommer.

Tung harpa spelar man ofta sittande utan axelband runt nacken. Det behövs sele!

Hasse Gille är inne på en lätt väg, byggena de blir lättare med åren. Alla jag vägt har varit under 2 kg! Jag har noterat bygge på 1,3 kg då är det "Kromatisk Silverbas", smalare än normal Sahlströmtyp. Ekstremt lättade harpor erhåller vekt ljud.

NÅGRA VIKTER

"Förstingen" Bäckström 1982 Jörpeland byggsats.

harpkroppen komplett	1160 gr/lättas
översadel	20/-
stall	6
stränghållare	74/lättas
nyckellek	347/lättas
mekanik 6+6	210/lättas
cello finstämmare 4 st	90/-
stämmaskruvar trä 4 st	50/lättas
axelband	100/lättas
strängar	28
ytfinish på instr.	-

tot 2,1 kg / Lättad 2 hg

Sparas 2 hg märker man skillnaden, försök lätta din harpa. Bättre är att bygga ett nytt instrument. Man kan då med lite tankearbete före byggstarten spara 3-4 hg! Jag sparade 2 hg när "Förstingen" justerades. Ofta är det möjligt att minska vikten något i samband med justering och ändring.

Vid ombyggnad av instrument går det att spara mer, om man planerar ordentligt! Överdimensionerade och tunga detaljer justeras, detaljer byts vid behov till bättre tex stall, översadel...mm!

Det är bra att väga alla delar som ingår i instrumentet, och notera resultatet. Skall vikt sparas bör vikt sparas överallt, från lätta delar som stall och knaver till ljudkroppens delar!

Alla byggen bör vara lättare än 2,2 kg. Lättningar som ritningarna visar skall göras. Hals och sargsidor inga överdimensioner. Kontrollera måtten, väg delarna åter igen.

Byggkurser som den jag var på -95 i Österbybruk var skaplig, men man talade inte om hur man bygger lätt.

Instruktörerna svarade inte på frågorna. Det verkade som vissa inte förstod frågorna, fast de formulerades på olika sätt (det gällde lätta byggen). Frågorna besvarades med ett "Goddag yxskaff".

Hasse Gille kom med "Kromatisk Silverbas" på 1,3 kg. Den har sargtjocklek 3 mm, en basbjälke samt locket är ca 3,5 mm med extra böjning. Resterande instruktörers byggen ca 2 kg. Dvs klart tyngre än Silverbastypen, en komplett Kontrabas 0,7 kg mellan!

Bygg inte för lätt och klen. Det är en konst att bygga lätt och rätt, som H Gille! Alla kan tillverka ett färdigt instrument omkring 1,0 kg till 1,6 kg. Troligen blir inte alla byggen spelbara men lätt "Väggharpa". H Gille bygger troligen lätt och rätt, men det har tagit tid och många harp-byggen!

Att jämföra vikter på delarna med andra byggare är bra.

Bygghälsningar!

Gösta Bengtsar

Årets upplaga av Midvinterstämman bjöd på en rad förnämliga scenframträdanden. *Anne-Marie Tärnström* och *Ingemar Aronsson* beskriver några intryck från stämman.

På inomhusstämmor kan det vara svårt att hitta en vrå för buskspel – ljudnivån passerar ibland gränsen för vad man orkar med. Då är det fantastiskt roligt att arrangörerna satsar på ett rikt och varierat scenprogram och gör det till en så njutbar, engagerande, avkopplande underhållning som på årets Kallhällstämma.

Anne-Marie:

På programmet fanns flera inslag som trogna besökare i Kallhäll känner igen från tidigare år – Hörkens bygdedansare, Viksjö dansgille, Järfälla nyckelharpsgille och naturligtvis visstuga med Eva Tjörnebo. Namnkunniga spelmän som Arne Modén, Björn Ståbi, Olof Johansson fanns i år också på programmet.

Musik på nyckelharpa saknades naturligtvis inte. Peter Puma Hedlund spelade solo, säkert och traditionsbundet som alltid. Han avslutade sitt framträdande med en låt som påstods vara efter Back Johan i Rimbo men som sedan snoddes och lanserades av en Johan Bach i Tyskland...

Låten lät ju faktiskt nära nog identiskt lik en viss Badinerie ur svit i h-moll för flöjt och orkester!

Lena och Ingvar Jörpeland spelade låtar på silverbasharpor och berikade framträdandet med berättande kring låtarna, "gubbar" de träffat, historier m m. Att få en inramning av musiken på det sättet, ett sammanhang eller kontext, ger enligt min mening så oerhört mycket större behållning av musiken för åhöraren – det märks också att Ingvar och Lena lägger ner mycket arbete på att lyfta fram okända eller nästan okända låtar och spelmän.

Senare på eftermiddagen gjorde Lena även ett framträdande i egenskap av regerande världsmästare på gammelharpa med Niklas Roswall, som vann klassen för kromatisk harpa vid VM i Österbybruk i somras. Ja – de spelade förstås var och en för sig, inte tillsammans.

Järfälla nyckelharpsgille gjorde ett effektfullt intåg på scenen till Gånglåt från Jakobsberg, komponerad av en gillesmedlem – Rolf Esberg. Tågande till musik hör ju de flesta sommarstämmor till, roligt att någon kommit på att det fungerar även inomhus! Fast utmarschen kan nog kännas lång för dem som blir sist kvar på scenen när musiken nästan helt försvunnit ut i kulisserna.

MIDVINTER

Några intryck från den fjortonde stämman i Kallhäll.

Ingemar:

När jag äntligen kunde sluta mig loss ifrån buskspelet så tänkte jag gå och lyssna på scenframträdandet. Det var redan sent på eftermiddagen och mycket av programmet var redan gånget, men jag tänkte sitta ner ett tag och bara lyssna och njuta. Men, vad var det...? - mycket mystiska toner? - ifrån scenen! Redan ute i korridoren kunde man höra musiken som påminde om renässansmusik men också förde tankarna till de stora mästarna: såsom Bach, Mozart och Beethoven. När jag kom in i salen så upptäckte jag att det var "Trio Patrekatt" som satt på scenen. Jag blev mycket positivt överraskad över deras musik. Det här var något helt nytt och fräscht. Just då spelade de en nykomponerad låt de själva hade gjort som var ett mellanting mellan en mycket vild och snabb 16-delspolska, typ Byss-Kalle-stil, och renässansmusik, enligt mitt tycke. De var härliga att lyssna till.

Gruppen, som består av Johan Hedin, nyckelharpa och fiol, Markus Svensson nyckelharpa och Annika Wijnbladh, cello, fortsatte med en egen låt, en marsch, som var minst lika svängig och medryckande som den förra. Tyvärr var deras framträdande slut efter detta. Jag hade kommit mitt i deras program, men det jag fick höra och se var en ren fröjd för sinnet. Trio Patrekatt är helt klart ett av de fräckaste och fräschaste inslagen på den svenska folkmusikscenen idag. I programbroschyren presenteras trion så: "Gruppen spelar musik med stark förankring i den svenska folkmusiken, där vilda polskor och gungande valser samsas med nykomponerad musik."

Per Runberg och Robert Persson är två unga och mycket duktiga Riksspelmän. Per med rötterna i Uppland och Robert med rötter i Sörmland, kom upp på scenen.

"Öva, öva, öva, -bära, bära, bära, -öva, -bära, -öva -bära, bära, bära, -öva, öva, öva, -bära, -öva, -bära...." Så började Per Runberg sitt framträdande som han hade tillsammans med en kollega på fiol – Robert Persson.

"Ja, så här har en gammal spelman uttryckt vad folkmusik egentligen handlar om, ... om att bära och att öva på sitt instrument, - och om att öva, öva och åter igen öva.

STÄMMAN

Det är verkligen så här, så därför har jag valt att idag ta med mig ett instrument som är mycket lätt att bära, nämligen ...en Mungiga, eller Mungipa som jag föredrar att kalla den. Jag har med ett par stycket föresten, de är inte så tunga att bära. De är stämde i olika tonarter, precis som munspel och en- och tvåradiga dragspel är. En Mungipa är alltså förstämde i en speciell tonart. Här har jag en som är stämde i G och här en som är stämde i A. Dessa små instrument är mycket lätta att bära, -ha-ha-ha, men å'andra sidan måste man öva och öva, -öva mycket. De här är handsmidda i Norge och kostar ca 800 Skr stycket, å'andra sidan kan man också köpa enklare Mungipor för ett 20-tal kronor, men de har inte samma klass och inte samma fina ljud som dessa handsmidda Giporna ifrån Norge. Vi skall spela en polska tillsammans, jag och Robert....."

Per Runberg och Robert Perssons spel gjorde ett mycket starkt intryck på mig och även på den övriga publiken tyckte jag. Denna kombination av Mungipa och fiol gav en härlig ålderdomlig och genuin klang. Det förde tankarna tillbaks till medeltiden och stundoms ända tillbaks till Vikingatiden, beroende på låten som spelades. De spelade ett par fina polskor tillsammans. Mungipan eller Mungigan är ju ett intressant instrument eftersom den är ett borduninstrument, precis som nyckelharpan. Jag hoppas verkligen att den kommer att spelas av fler spelmän/kvinnor i framtiden. Jag önskas också att det kunde komma till stånd kurser i Mungige-Mungipespel, precis som det redan nu finns spelkurser för andra folkmusikinstrument. Som sagt, till skillnad ifrån Nyckelharpan, är den ju lätt och inte så skrymmande att bära med sig. I västfickan eller i dräkten kanske.

Roslagslåtar

ALBIN, CEYLON OCH HENRY WALLIN

Musikbok - 62 låtnoter
Dubbel-CD med alla låtar
- trall, nyckelharpa och fiol

Välkommen till min ateljé i Gamla stan och
beskåda några av Ceylons nyckelharpor!

Birgitta Wallin

Köpmangatan 7, Gamla stan
111 31 Stockholm.

Postgiro 4419151 - 8. Tel. 08/10 25 00

HOVRA 97

*Förra året, under Kristi Himmelfärdshelgen,
ledde Olov Johansson och Johan Hedin
en nyckelharpskurs i Hälsingland.
Fantastiska resultat av tre dagars jobb
fick vi lyssna till under lördagens stämma.*

Kristi Himmelfärdshelgen är nämligen den helg
när en av landets första utomhusstämmor äger rum.
Den föregås av tre dagars kurser med många instru-
mentalister, dansare, sångare och barn.

Ca 170 deltagare samlas i trivsamma omgivningar
och med god mat till några dagars intensivt umgänge
och musicerande.

Kurserna pågår alltså 8 -10 maj.

Jag citerar fjolårets presentation för nyckelharps-
kursen eftersom inriktningen blir densamma i år:

"Detta är en något avancerad kurs för dig som
tillsammans med Olov och Johan vill utforska
nyckelharpanns möjlig-heter. Vi kommer att syssla
med låtspel, arrangemang och tekniska finesser.
Ett tekniskt nivåkrav är att du ska kunna spela svåra
Sahlströmslåtar eller motsvarande."

Kursavgiften är 1000 kr. För information och
anmälningar, hör av er till

Viveka Ståbi

Tel: 0651 - 222 74, fax: 0651 - 223 55.

Folkmusikfesten i Gästrikland

Den stora folkmusikfesten i Gästrikland kommer i år att
äga rum den 2 - 3 maj. Platsen blir denna gång Ockelbo,
Perslundaskolan. Det kommer att bli både dans och musik
i olika former. Bland de många medverkande i programmet
finner vi Sture Hogmark, Ellika Frisell, Rosenbergs-sjua,
Tomas Andersson, "Flickorna från Fagertjörn" och
"Ödmårdslåt och bygdedans" med Ockelbomusiker och
dansare.

Mer information på telefon 0297 - 556 92, 555 00 (vx).

Nyckelharp- stämman i Österbybruk

Fredag 13 juni

Förstämma med spel och dans vid hembygdsgården och
midnattskonsert i Brukskyrkan.

Lördag 14 juni

Ungdomsstämma, Bondpolske-, låt- och viskurs. Dans på
stora dansbanan och i Vagnshuset. Kvällskonsert i Brukskyr-
kan. Visstuga.

Söndag 15 juni

Spelmansstämma med allspel, buskspel och scenprogram.
Nyckelharputställning. Avslutningskonsert.

Program och information, tel: 0295 - 200 72.

KURSER I SAMBAND MED STÄMMAN

Spelmanskurs för ungdom, 11 - 14 juni.

Info: Åsa Södergren, 08 - 19 76 75.

Byggkurs - Nyckelharpa,

Spelteknisk funktion och intonering, 12 - 13 juni.

Info: Esbjörn Hogmark, 0295 - 107 06.

Spelkurs - Sahlströmslåtar, 12 - 13 juni.

Info: Sture Hogmark, 018 - 20 96 19.

Dans - Bondpolska för nybörjare, 14 juni.

Lärare: Bengt Ekegård. Anmälan: 0295 - 214 92.

Låtar - Ceylon Wallinlåtar, 14 juni.

Lärare: Sture Hogmark. Anmälan: 0295 - 214 92.

Visor, 14 juni.

Lärare: Britta Røjås. Anmälan: 0295 - 214 92.

Eric Sahlström- stipendiet 1997

Unga spelmän, mellan 10 - 18 år, sök 1997 års stipendier ur Eric Sahlströms Minnesfond för deltagande i sommarens spelkurs på Ekebyholm.

Lärare är tio av de främsta nyckelharpspelarna i Uppland med Sigurd Sahlström som kursledare. Kursgården, Ekebyholms slott, är belägen norr om Rimbo. Kursen pågår 22 - 26 juni.

Du som vill söka, ange på anmälan namn, ålder, adress och telefonnummer. Spela in två valfria låtar på kassetband och sänd in detta senast 30 april till:

Eric Sahlströms Minnesfond
Cajsa Ekstav
Torkelsgatan 30B
753 29 UPPSALA

Önskas mer information, ring Cajsa Ekstav tel: 018-12 16 20, eller Sonia Sahlström, tel: 018-14 14 80.

Välkommen med din ansökan!

Kromark nyckelharpa

av högsta kvalitet.

Byggare Olle Plahn, som har legat bland de högsta, och även allra högst, under en rad av de årliga bedömningarna vid nyckelharpsstämman i Österbybruk.

Priset, 10 000,-
inkluderar stråke och låda målade i allmogestil.

Varianter tillverkas efter önskemål - även barnharpor.

Hyrköp med fri returrätt tillämpas också.

Välkommen att ringa för närmare upplysningar:
023-235 64
eller skriv till
Olle Plahn, Herrhagsv. 463, 791 76 FALUN

LYSSNAT PÅ!

Här dansa vi på bredaste golv...

Nacka Hembygds-gille 1927 - 1997

Vid första anblicken tror man kanske att detta är en utgåva av ljudande material under en längre tidsperiod. Men så är inte fallet.

Inför sjuttioårsjubileet har gillet passat på att dokumentera alla sina musikgrupper av idag. Inspelningen gjordes under oktober -96 med inte mindre än 46 spelmän och sångare - Nacka Halsar, Stråkdiraget, Snabba Ryck, Musikgruppen TOR och Svartlösa Spelmän.

Ambitionen med denna inspelning är att visa hur spel och sång i en ideell förening med idel amatörer, verksamma inom riksorganisationen Svenska Ungdomsringen för Bygdekultur, fungerar vid slutet av seklet 1900.

Flertalet av de medverkade på denna CD är också dansare i Nacka Hembygds-gille. Det märks tydligt i låtvalet; nästan bara sådant som man brukar kalla folksliga- och gammaldanslåtar. Utan någon provinsiell musikalisk prägel.

Gruppernas olika sammansättningar och storlekar gör att innehållet blir mycket omväxlande. Det skiftar från 25 man stor nyckelharpsgrupp till kvartettspel på nyckelharpa, klarinett/durspel, cittra och kontrabas.

Konvolutet till NHG:s CD är mycket ambitiöst utformat med utförlig presentation av såväl gillet som de olika musikgrupperna. Den förra är även översatt till engelska.

Ring gärna Jan Lundqvist, 08 - 773 16 76, för mer information om Nacka Hembygds-gille.

Sture Möllerman

Nästa nummer

Nästa nummer av Nyckelharpan beräknas komma ut under första delen av juni månad. Press-stopp är den 10:e maj.

Redaktionen hoppas på fortsatt tillströmning av material, inte bara i form av texter utan även som bilder. Färg- eller svartvita kort, teckningar eller målningar.

Allt som är reproducerbart och har anknytning till nyckelharpan är av stort intresse. Dock får formatet inte överstiga A4 (210 x 297 mm).

Lämna gärna tips om spelträffar, stämmor, kurser etc.

VÅRLIMMERICK

*En harpspeleman vid sjön Boren
som uppnått de gyllene åren,
tillsammans med frugan på cittra
han spela. Och fåglarna kvittra.
Gemensamt de så mötte våren.*

MÖT VÅREN MED HARPOKLANG !

